

5 Νοεμβρίου 2020

Εμφανίσεις αγγέλων και δαιμόνων κατά την ώρα του θανάτου

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Στις περιπτώσεις των εμφανίσεων αυτών που συμβαίνουν μόλις πεθάνη ο άνθρωπος, την ψυχή την συναπαντούν συνήθως δύο άγγελοι. Να πώς το περιγράφει αυτό ο συγγραφέας του βιβλίου. Απίστευτο για πολλούς και όμως πραγματικό γεγονός.

«Μόλις πρόφερε αυτές τις λέξεις η ηλικιωμένη νοσο-κόμα (“Ας κληρονομήση την Βασιλεία των Ουρανών, ας εύρη αιώνια γαλήνη”) εμφανί-σθηκαν στο πλευρό μου δύο άγγελοι. Στο πρόσωπο του ενός ανεγνώρισα κατά κάποιον τρόπο τον προστάτη μου άγγελο άλλα ο άλλος άγγελος μου ήταν άγνωστος»[1]. Αργότε-ρα κάποιος ευλαβής περιπλανώμενος προ-σκυνητής του είπε ότι αυτός ήταν ο «άγγελος της υποδοχής». Η αγία Θεοδώρα, της οποί-ας η διάβασις μέσα από τα εναέρεια «τελωνεία» εξιστορείται στον βίο του αγίου Βασιλείου του νέου[2], διηγείται ότι: «Όταν πια μ’ εγκατέλειψαν εντελώς οι δυνάμεις μου είδα ξαφνικά δύο ακτινοβολούντες αγγέλους του Θεού που είχαν όψι λαμπρών νέων ανέκφρα-στου ωραιότητας. Τα πρόσωπά τους ήταν λαμπρότερα κι απ’ τον ήλιο, η ματιά τους γε-μάτη αγάπη, τα μαλλιά τους ήταν λευκά σαν το χιόνι, γύρω από το κεφάλι τους ξεχυνόταν μία χρυσή ανταύγεια, τα ενδύματα τους αστραποβολούσαν και στο στήθος ήταν περιζωσμένοι σταυρωτά με οράρια»[3]. Ο άγιος Σάλβιος επίσκοπος Γαλατίας κατά τον 6ο αι. περιγράφει την δική του εμπειρία θανάτου κατά τον ακόλουθο τρόπο: «Όταν σειόταν το κελλί μου πριν από τέσσερις ημέρες και με είδατε να κοίτωμαι νεκρός, με σήκωσαν δύο άγγελοι και με μετέφεραν στο υψηλότερο ση-μείο του ουρανού»[4].

Η αποστολή των αγγέλων αυτών είναι να οδηγούν την ψυχή του αποθανόντος κατά την διάβασί της προς την άλλη ζωή. Δεν υπάρχει επάνω τους τίποτε το ασαφές και αόριστο ού-τε ως προς την μορφή ούτε ως προς τις ενέρ-γειές τους. Έχουν μορφή ανθρώπινη και πιά-νουν σταθερά το «λεπτό σώμα» της ψυχής για να το μεταφέρουν. «Οι φωτοφόροι άγγε-λοι πήραν την ψυχή μου αμέσως στα χέρια τους»[5]. «Οι άγγελοι με πήραν από τα χέρια και μ’ έβγαλαν από τον θάλαμο περνώντας μέσα από τον τοίχο»[6]. Τον άγιο Σάλβιο τον «σήκωσαν δύο άγγελοι». Τέτοια παραδείγ-ματα υπάρχουν πολλά.

Δεν μπορεί λοιπόν να υποστηριχθή ότι το «φωτεινό ον» που αναφέρεται στις σύγχρονες εμπειρίες και που δεν έχει συγκεκριμένη μορ-φή, που δεν οδηγεί τις ψυχές πουθενά, που στέκεται να συνομιλήση με την κάθε ψυχή και που της δείχνει με αστραπιαία αναδρομή σκηνές από την περασμένη της ζωή, είναι ο οδηγός άγγελος εις την μετά θάνατον ζωή. Όλα τα όντα που «φαίνονται» σαν άγγελοι δεν είναι αναγκαστικά και άγγελοι, αφού α-κόμη και αυτός ο Σατανάς μετασχηματίζεται εις άγγελον φωτός[7]· και συνεπώς αυτά τα όν-τα που δεν έχουν καν την όψι αγγέλων δεν μπορεί οπωσδήποτε να χαρακτηρισθούν σαν άγγελοι. Στις «μεταθανάτιες» εμπειρίες του καιρού μας φαίνεται ότι σχεδόν ποτέ δεν συμβαίνουν αδιαμφισβήτητες συναντήσεις με αγ-γέλους και τούτο για έναν λόγο που θα επι-χειρήσουμε να εξηγήσουμε κατωτέρω.

Είναι λοιπόν δυνατόν αυτά τα «φωτεινά όντα» να είναι στην πραγματικότητα

δαίμο-νες μασκαρεμένοι σε άμορφους «αγγέλους φωτός», με σκοπό να εκπειράσουν τον ετοιμοθάνατο ακόμη και στις τελευταίες στιγμές, που η ψυχή αφήνει το σώμα του; Ο Δρ Μούντυ[8] και διάφοροι άλλοι ερευνητές θέτουν πρά-γματι αυτό το ερώτημα, αλλά μόνο και μόνο για να αποκλείσουν αυτήν την πιθανότητα, επειδή δήθεν ταιριάζει με τις «αγαθές» εντυ-πώσεις που δημιουργεί στον ετοιμοθάνατο η εμφάνισης τέτοιων όντων. Οι απόψεις βέβαια που έχουν αυτοί οι ερευνητές περί «πονηρού» είναι αφελείς στο έπακρον. Ο Δρ Μούντυ λ.χ. νομίζει ότι: «ο Σατανάς θα έλεγε προ-φανώς στους υπηρέτες του να ακολουθήσουν και σ' αυτήν την περίπτωση ένα τρόπο δράσε-ως γεμάτο μίσος και καταστροφή»[9] και φαί-νεται ότι του είναι εντελώς άγνωστα τα χριστιανικά κείμενα, όπου περιγράφεται η πραγματική φύσις του δαιμονικού πειρασμού, αυτού δηλαδή που παρουσιάζουν σταθερά οι δαί-μονες στα θύματά τους σαν κάτι το «αγαθό».

Ποια είναι λοιπόν η ορθόδοξη διδασκαλία σχετικά με τον δαιμονικό πειρασμό κατά την ώρα του θανάτου; Ο Μέγας Βασίλειος ερμη-νεύοντας τους λόγους του Ψαλτηρίου σώσόν με εκ πάντων των διωκόντων με και ρύσαί με, μη ποτέ αρπάση ως λέων την ψυχήν μου[10], δί-δει την παρακάτω εξήγησι[11]: «Νομίζω δε ότι οι γενναίοι αθληταί του Θεού αφού ηγωνίσθησαν εις ολόκληρον την ζωήν των αξίως κατά των αοράτων εχθρών, όταν διαφύγουν από όλας τας καταδιώξεις αυτών και φθάσουν εις το τέλος της ζωής των, εξετάζονται από τον άρχοντα του αιώνος-και, εάν μεν ευρε-θούν τραυματισμένοι από τους αγώνας των ή κάπως στιγματισμένοι, ή να έχουν αποτυπώ-ματα της αμαρτίας, θα κρατηθούν αιχμάλω-τοι- εάν όμως ευρεθούν απρόσβλητοι και ακηλίδωτοι θα τους αναπαύση ο Χριστός επει-δή είναι ανίκητοι και ελεύθεροι.

Παρακαλεί λοιπόν ο ψαλμωδός και περί της παρούσης και περί της μελλούσης ζωής διότι λέγει, σώ-σε με εδώ από τους διώκτας- λύτρωσέ με εκεί εις τον καιρόν της εξετάσεως μήπως ως λέων αρπάξη την ψυχήν μου. Και αυτά δύνασαι να τα μάθης από τον ίδιον τον Κύριον που έλεγε κατά τον καιρό του πάθους Του: Νυν ο άρχων του κόσμου τούτου έρχεται και εν εμοί έξει ου-δέν[12] ».

Δεν είναι όμως μόνο οι χριστιανοί αγωνι-στές που έχουν να αντιμετωπίσουν τους πει-ρασμούς των δαιμόνων κατά την ώρα του θα-νάτου. Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος στις ομιλίες του στο κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον περιγράφει ζωντανά τι συμβαίνει συ-νήθως στους κοινούς αμαρτωλούς κατά το θάνατό τους: «Διά τούτο λοιπόν και είναι δυνατόν τότε ν' ακούσης πολλούς να διηγούνται φοβερές ιστορίες και οράματα φρικτά, που δεν ημπορούν ούτε καν να τα αντικρύσουν οι μελλοθάνατοι, και τινάσσονται με μεγάλη ορμή πάνω στο κρεβάτι που είναι εξαπλω-μένοι και βλέπουν με τρόμο τους παρευρισκο-μένους, επειδή η ψυχή τους προσπαθεί να εισ-χώρηση βαθύτερα και διστάζει εξ αιτίας του φόβου ν'

αποχωρισθή από το σώμα και δεν υποφέρει την θέα των αγγέλων που έρχονται. Πραγματικά, αν κυριευόμαστε από φόβο ό-ταν αντικρύζωμε απλώς ανθρώπους φοβερούς, τι δεν θα πάθωμε όταν ιδούμε απειλητικούς αγγέλους και αδυσώπητους δυνάμεις να κα-ταφθάνουν, ενώ η ψυχή μας θα αποχωρίζεται από το σώμα μας και θα σύρεται και θα οδύ-ρεται συνεχώς άσκοπα και μάταια;»[13]

Στους βίους των αγίων της Ορθοδόξου Εκκλησίας υπάρχουν πολλές αναφορές σε δαιμονικές οράσεις που παρουσιάζονται κατά την ώρα του θανάτου με τον απώτερο σκοπό συνήθως να εκφοβίσουν τον ετοιμοθάνατο και να τον κάνουν να χάση κάθε ελπίδα για την σωτηρία του. Επί παραδείγματι ο άγιος Γρηγόριος στους Διάλογους του κάνει λόγο για κάποιον πλούσιο που ήταν σκλάβος πολλών παθών: «Φθάνοντας στα τελευταία του..., με ανοιχτά τα μάτια είδε βδελυρά και κατάμαυ-ρα πνεύματα να παραστέκονται μπροστά του και επίμονα να τον βιάζουν για να τον αρπά-ξουν στα κλείθρα του άδη... Με θορυβώδεις θρήνους συγκεντρώθηκε όλη η οικογένεια. Οι ίδιοι όμως δεν μπορούσαν να ιδούν τα πονηρά πνεύματα, των οποίων τις πιέσεις τόσο οδυ-νηρά εκείνος υπέμενε, αλλά έβλεπαν την παρουσία τους με την ομολογία, την χλωμάδα και τον τρόπο εκείνου που έσερναν. Από την φρίκη της βδελυράς μορφής εκείνων περιστρε-φόταν πέρα-δώθε στο κρεβάτι. Ξάπλωνε στο αριστερό πλευρό- δεν μπορούσε να υποφέρει τη θέα τους. Γυρνούσε προς τον τοίχο- βρισκόντουσαν εκεί. Κι όταν απελπίσθηκε πια πως θα μπορούσε να βρη λίγη χαλάρωσι, άρχισε με μεγάλες φωνές να κραυγάζη: “Δώ-στε μου καιρό τουλάχιστον μέχρι το πρωί. Αφήστε με τουλάχιστον μέχρι το πρωί”. Αλλά καθώς τα φώναζε αυτά, μέσα στις ίδιες τις φωνές του αποσπάσθηκε από την κατοικία του σώματος»[14].

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Διάλογος αναφέρει κι άλλα παρόμοια περιστατικά, όπως άλλω-στε και ο Βέδας στο βιβλίο του *Historia ecclesiastica gentis anglorum*[15]. Ακόμη και στην Αμερική του 19ου αιώνας τέτοιες εμπει-ρίες δεν φαίνεται να είναι καθόλου ασυνήθι-στες. Μία σχετική συλλογή αναλόγων περιστατικών που εκδόθηκε πρόσφατα και αναφέ-ρεται στην περίοδο αυτή περιλαμβάνει πολ-λές οράσεις που είχαν διάφοροι αμετανόητοι αμαρτωλοί στην κλίνη του θανάτου κι εκεί υπάρχουν εκφράσεις όπως: «Είμαι μέσα στις φλόγες, βγάλτε με!», «Ω, σας ικετεύω, σώ-στε με! Με τραβούν κάτω!», «Πηγαίνω στην κόλασι!» και «Έρχεται ο διάβολος να κατεβάση την ψυχή μου στην κόλασι!»[16].

Όμως ο Δρ Μούντυ δεν αναφέρει τίποτε τέτοιο. Ουσιαστικά όλες οι εμπειρίες των ε-τοιμοθάντων στο βιβλίο του —με την χα-ρακτηριστική εξαίρεσι των περιπτώσεων αυ-τοκτονίας[17]— είναι ευχάριστες, άσχετα αν τα εν λόγω άτομα είναι Χριστιανοί ή αλλόθρη-σκοι, θρησκευόντες ή όχι. Αφ’ ετέρου οι δό-κτορες Όσις και Χάραλντσον βρήκαν κι αυ-τοί κάτι στις μελέτες τους που δεν απέχει

πο-λύ απ' αυτήν την τοποθέτησι. Στις περιπτώ-σεις όπου οι μελέτες αναφέρονται στην Αμε-ρική είχαν τα ίδια αποτελέσματα και συνεπώς και συμπεράσματα με τον δόκτορα Μούντυ. Η εμφάνισις δηλαδή επισκεπτών από τον άλλο κόσμο θεωρείται σαν κάτι θετικό, ο α-σθενής αποδέχεται τον θάνατο, η εμπειρία εί-ναι ευχάριστη και προκαλεί γαλήνη, συναρπαγή χαράς, συχνά δε και το σταμάτημα του πόνου προ του θανάτου.

Στις περιπτώσεις όμως όπου οι μελέτες αναφέρονται στις Ινδίες, τουλάχιστον το ένα τρίτο των ασθενών που είδαν σχετικές ορά-σεις δοκίμασαν φόβο, κατάθλιψη και αγωνία σαν αποτέλεσμα της εμφανίσεως του «γιαμντού»[18]. Οι Ινδοί αυτοί ασθενείς αντιστά-θηκαν και προσπάθησαν να ξεφύγουν από τους αγγέλους αυτούς του άλλου κόσμου. Έ-τσι σε μία περίπτωσι ένας Ινδός, υπάλληλος γραφείου, καθώς πέθαινε άρχισε ξαφνικά να λήη: «Κάποιος στέκεται εκεί. Έχει ένα κα-ρότσι μαζί του και πρέπει να είναι γιαμντού. Πρέπει κάποιον να πάρη μαζί του και με πει-ράζει λέγοντας ότι ήλθε να πάρη εμένα!... Σας παρακαλώ κρατήστε με. Δεν θέλω να με πά-ρη!» Μετά οι πόνοι του μεγάλωσαν και ξεψύχησε[19] .

Ένας άλλος Ινδός ετοιμοθάνατος είπε ξαφνικά: «Το γιαμντού έρχεται να με πάρη. Πάρτε με απ' το κρεβάτι για να μη με βρη!» Μετά έδειξε προς τα έξω και πάνω και είπε πάλι- «Να το!» Ο θάλαμος του νοσοκομείου ήταν στο ισόγειο και έξω δίπλα στον τοίχο του κτιρίου ήταν ένα μεγάλο δένδρο και στα κλαδιά του καθόταν ένα πλήθος κόρακες. Την στιγμή που ο ασθενής έβλεπε αυτό το όραμα πέταξαν ξαφνικά από το δένδρο όλοι οι κόρα-κες με τέτοια βία σαν να τους είχαν πυροβο-λήσει. Τόσο πολύ ξαφνιαστήκαμε που τρέξα-με όλοι σε μίαν ανοιχτή πόρτα, αλλά δεν εί-δαμε τίποτε που θα μπορούσε να είχε τρομά-ξει τους κόρακες. Συνήθως αυτά τα πουλιά ήταν αρκετά ήσυχα και γι' αυτό έκανε μεγά-λη εντύπωσι σ' όλους όσους ήμασταν εκεί ό-ταν πέταξαν μακριά με τέτοιο θόρυβο την στιγμή ακριβώς που ο ετοιμοθάνατος έβλεπε αυτό το όραμα. Ήταν σαν να καταλάβαιναν κι αυτά ότι συνέβαινε κάτι φρικτό. Μετά απ' αυτό ο ασθενής έπεσε σε κώμα και ξεψύχισε λίγα λεπτά αργότερα[20]. Μερικά «γιαμντού» έχουν φοβερή όψι και προκαλούν ακόμη με-γαλύτερο τρόπο στον ετοιμοθάνατο.

Αυτή είναι και η πιο χτυπητή διαφορά με-ταξύ των εμπειριών στην Αμερική και εκεί-νων στις Ινδίες, όπως αναφέρονται αυτές στο βιβλίο των Όσις και Χάραλντσον, αλλά οι συγγραφείς δεν είναι εις θέσιν να δώσουν κα-μία εξήγησι. Φυσικά λοιπόν διερωτάται κα-νείς γιατί στις εμπειρίες της εποχής μας που αναφέρονται στην Αμερική λείπει σχεδόν εν-τελώς το στοιχείο εκείνο που είναι τόσο κοι-νό σε ανάλογες παλιές εμπειρίες χριστιανών και στις σημερινές εμπειρίες των Ινδών, ο τρόμος δηλαδή που προκαλείται στο αντίκρουσμα όντων του άλλου κόσμου:

Δεν είναι απαραίτητο να ορίσουμε επακρι-βώς την φύσι των δράσεων των ετοιμοθάνα-των για να καταλάβουμε ότι αυτή εξαρτάται σ' ένα βαθμό, όπως ήδη είδαμε, από το τι «α-ναμένει» να δη ή τι «είναι προετοιμασμένος» να δη ο ετοιμοθάνατος. Έτσι οι Χριστιανοί των περασμένων αιώνων που είχαν ζωντανή πίστι στην ύπαρξι της κολάσεως και τους ο-ποιούς έτυπτε η συνείδησις κατά την ώρα του θανάτου, έβλεπαν συχνά δαίμονες. Οι σημε-ρινοί Ινδοί που οπωσδήποτε είναι πιο «πρω-τόγονοι» από τους Αμερικανούς ως προς την πίστι και την νοοτροπία βλέπουν συχνά όντα που αντιστοιχούν στον πολύ υπαρκτό φόβο που νοιώθουν για την άλλη ζωή, ενώ οι σύγ-χρονοι Αμερικανοί με τις «φωτισμένες» α-πόψεις τους βλέπουν οράσεις που βρίσκονται σε αρμονία με την «άνετη» ζωή και τα πιστεύω τους, που γενικά δεν περιγράφουν κανένα ρε-αλιστικό φόβο για την κόλασι και καμία ιδέα για την ύπαρξι των δαιμόνων.

Αν κριθή αντικειμενικά το πράγμα, οι ίδι-οι οι δαίμονες προκαλούν πειρασμούς τέτοι-ους που ανταποκρίνονται στο πνευματικό ε-πίπεδο ή τις προσδοκίες αυτών που τους δο-κιμάζουν. Σε κείνους που φοβούνται την κό-λασι οι δαίμονες μπορεί να εμφανισθούν με τρομακτική μορφή για να τους κάνουν να πε-θάνουν σε μία κατάστασι απογνώσεως, αλλά σε κείνους που δεν πιστεύουν στην κόλασι —ή στους Προτεστάντες που πιστεύουν ότι σίγουρα θα «σωθούν» και συνεπώς δεν έχουν τίποτε να φοβηθούν από την κόλασι— οι δαί-μονες θα προκαλέσουν φυσικά άλλης μορφής πειρασμούς που δεν θα προδίδουν τόσο καθα-ρά την πονηρή τους πρόθεσι.

Κατά παρόμοιο τρόπο ακόμη και σ' ένα Χριστιανό αγωνιστή που υπέφερε ήδη αρκετά πολεμώντας τους, οι δαίμονες μπορεί να εμφανισθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε μάλλον να τον αποπλανήσουν παρά να τον εκφοβίσουν. Ο δαιμονικός πειρασμός που αντιμετώπισε η αγία Μαύρα, που μαρτύρησε κατά τον 3ο αι-ώνα, καθώς πέθαινε, είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα του τελευταίου αυτού είδους πει-ρασμού που παρουσιάζεται κατά την ώρα του θανάτου. Αφού είχε ήδη παραμείνει επάνω στον σταυρό όπου την είχαν σταυρώσει, κα-θώς και τον σύζυγο της τον άγιο Τιμόθεο[21], επί εννέα ημέρες επειράσθηκε από τον διάβο-λο. Στον βίο των αγίων αυτών αναφέρεται ο πειρασμός, όπως τον περιέγραψε η αγία

Μαύ-ρα στον σύζυγο και συμμάρτυρά της:

«Έχε θάρρος, αδελφέ μου, και διώξε τον ύπνο από τα βλέφαρα σου. Μείνε άγρυπνος και άκου τι είδα: Ήλθα σ' ένα είδος εκστάσεως και μου φάνηκε ότι μπροστά μου ήταν έ-νας άνδρας που κρατούσε στο χέρι του ένα κύπελο γεμάτο με μέλι και γάλα. Αυτός λοι-πόν ο άνδρας μου είπε: “Πάρε αυτό και πιες το”. Εγώ όμως τον ρώτησα: “Και συ ποιος είσαι;” Εκείνος μου απάντησε: “Είμαι άγγε-λος του Θεού”. ‘Εγώ τότε του είπα: ” “Ας προσευχηθούμε λοιπόν στον Κύριο”. Αυτός όμως συνέχισε: “Ήλθα κοντά σου για να α-παλύνω το μαρτύριό σου. Είδα ότι είχες με-γάλη επιθυμία να φας και να πιης γιατί μέχρι αυτή τη στιγμή δεν πήρες καμία τροφή”. Τό-τε τον ρώτησα: “Ποιος σε ωδήγησε να μου δείξης αυτό το έλεος; Και τι σημασία μπορεί να έχη για σένα η καρτερία και η νηστεία μου; Δεν ξέρεις ότι ο Θεός είναι παντοδύνα-μος και μπορεί να κάνη όλα όσα είναι αδύνα-τα στους ανθρώπους;” “Άρχισα λοιπόν να προσεύχωμαι και τότε είδα εκείνον τον άνδρα να γυρίζη το πρόσωπο του απ' την άλλη με-ριά προς την δύσι. Απ' αυτό κατάλαβα ότι ή-ταν μία σατανική άπατη. Ο σατανάς θέλησε να μας πειράξη ακόμη και πάνω στον σταυρό. Σε λίγο αυτή η όρασις εξαφανίσθηκε.

Τότε ήλθε κοντά μου κάποιος άλλος άν-δρας που μου φάνηκε ότι με πήγε σ' ένα πο-τάμι που έτρεχε μέλι και γάλα και μου είπε: “Πιες!” Εγώ όμως απάντησα: “Σου το είπα ήδη ότι δεν θα πιω ούτε νερό ούτε οποιοδή-ποτε άλλο γήϊνο ποτό μέχρι να πιω για τον Χριστό τον Κύριο μου το ποτήριον του θανά-του, που Εκείνος θα το αναμείξη με την σωτηρία μου και την αθανασία της αιωνίου ζω-ής”. “Όταν τέλειωσα αυτά τα λόγια, εκείνος έσκυψε και ήπια από το ποτάμι και ξαφνικά εξαφανίσθηκαν από μπροστά μου και το πο-τάμι κι αυτός».

Αργότερα θα αναφέρουμε και την τρίτη εμφάνισι που έγινε στην αγία Μαύρα, αυτή την φορά ενός αληθινού αγγέλου. Μέχρι τώ-ρα όμως γίνεται φανερό το πόσο επιφυλακτι-κοί είναι οι αληθινοί χριστιανοί όταν πρόκει-ται να δεχθούν «αποκαλύψεις» κατά την ώρα του θανάτου.

Η ώρα του θανάτου είναι λοιπόν ώρα δαι-μονικού πειρασμού και οι «πνευματικές» εμπειρίες που έχουν οι άνθρωποι αυτήν την ώ-ρα, έστω και αν φαίνωνται «μεταθανάτιες» —σημείο που θα ερευνηθή αργότερα—, πρέ-πει να κριθούν με τα ίδια κριτήρια της χρι-στιανικής διδασκαλίας που κρίνονται και ο-ποιεσδήποτε άλλες πνευματικές εμπειρίες. Κατά παρόμοιο τρόπο και τα «πνεύματα» που παρουσιάζονται αυτήν την ώρα πρέπει να κριθούν βάσει του καθολικού κριτηρίου που εννοεί ο απόστολος Ιωάννης όταν λέγει: δο-κιμάζετε τα πνεύματα ει εκ του Θεού εστίν, ότι πολλοί ψευδοπροφήται εξεληλύθασιν εις τον κόσμον[22] .

Μερικοί κριτικοί των «μεταθανάτιων» εμπειριών της εποχής μας ομιλούν ήδη για

την ομοιότητα των «φωτεινών όντων» προς τα «πνεύματα οδηγούς» και τα «φιλικά πνεύμα-τα» του πνευματισμού των μέντιουμ. Ας δούμε λοιπόν σύντομα ποια είναι η πνευματιστική διδασκαλία για τα «φωτεινά όντα» και τα μηνύματά τους.

Σ' ένα κλασσικό πνευματιστικό βιβλίο[23] επισημαίνεται ότι «η διδασκαλία περί πνευμά-των βρίσκεται πάντοτε ή σχεδόν πάντοτε σε αρμονία με τα υψηλά ηθικά πρότυπα. Όσον αφορά την πίστι, αυτή έχει πάντα σχέση με τον Θεό και την ευλάβεια προς Αυτόν, αλλά δεν πολυενδιαφέρεται για τα διανοητικά ε-κείνα κατασκευάσματα που απασχολούν τους επισκόπους στις εκκλησιαστικές συνόδους»[24]. Στο ίδιο βιβλίο επίσης αναφέρεται ότι το «κλειδί» και το «κεντρικό δόγμα» της πνευματιστικής διδασκαλίας είναι η αγάπη[25], ότι η «θαυμάσια γνώσις» λαμβάνεται από τα πνεύματα και παρακινεί τους πνευματιστές να αναλάβουν το ιεραποστολικό έργο της διαδώσεως «της ιδέας ότι η μετά θάνατον ζωή είναι βεβαία»[26] και τέλος ότι τα «ανώτερα» πνεύματα ξεφεύγουν από τα όρια της ατομικότητας και γίνονται περισσότερο μία «δύναμις επιρροής» παρά άτομα, ενώ αποκτούν ό-λο και μεγαλύτερη φωτεινότητα[27]. Είναι α-λήθεια ότι οι πνευματιστές στους ύμνους τους επικαλούνται στην κυριολεξία «φωτεινά όντα»:

«Άγιοι λειτουργοί του φωτός!
Κρυμμένοι από την θνητή μας όρασι...
Του φωτός τους υπηρέτες στείλετε,
για ν' ανοίξουν την εσωτερική μας την όρασι»[28].

Όλ' αυτά είναι αρκετά για να μας κάνουν πολύ καχύποπτους ως προς το «φωτεινό ον» που εμφανίζεται σε πρόσωπα τελείως ανυπο-ψίαστα για την φύσι και την λεπτότητα των δαιμονικών ενεργειών. Η υποψία μας αυτή αυξάνεται ακόμη περισσότερο όταν ακούμε τον Δρα Μούντυ να αναφέρει ότι μερικοί πε-ριγράφουν αυτό το ον σαν «κάποιο αστείο πρόσωπο» που έχει την «αίσθησι του χιούμορ» και «διασκεδάζει» και «ευχαριστεί» τον ετοιμοθάνατο[29]. Τέτοια όντα, με το μήνυμα της «αγάπης και κατανοήσεως», μοιάζουν καταπληκτικά με τα συνηθισμένα και συχνά με χιούμορ «πνεύματα» των σεάνς[30], που αδιαμφισβήτητα είναι δαίμονες (όταν βέβαια η σεάνς δεν είναι φτιαχτή).

Το γεγονός αυτό ωδήγησε μερικούς στο να καταδικάσουν όλες τις «μεταθανάτιες» εμπειρίες και τις αναφέρουν τώρα σαν δαιμονι-κές άπατες. Σ' ένα βιβλίο που έγραψαν οι Ευαγγελικοί Προτεστάντες διακηρύσσεται ότι: «Νομίζουμε πως παρουσιάζονται μερικοί νέοι και άγνωστοι μέχρι τώρα κίνδυνοι μ' ό-λη αυτή την άπατη που αναφέρεται στην με-τά θάνατον ζωή. Πιστεύουμε ότι ακόμα και μία αμυδρά πίστις σ' αυτές τις κλινικές εμπειρίες μπορεί να έχη σοβαρές συνέπειες

στους ανθρώπους που πιστεύουν στην Βίβλο.

Μερί-κοί ειλικρινείς Χριστιανοί δέχθηκαν ότι αυτό το φωτεινό ον είναι ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός και δυστυχώς οι άνθρωποι αυτοί είναι έτοιμοι να γελοιοποιηθούν»[31]. Για να υποστηρίξουν την θέση αυτή οι συγγραφείς του βιβλίου κά-νουν μερικούς αξιοσημείωτους παραλληλι-σμούς μεταξύ μερικών από τις «μεταθανά-τιες» εμπειρίες της εποχής μας και των προ-σφάτων εμπειριών των μέντιουμ και των αποκρυφιστών, ενώ ταυτόχρονα τονίζουν και το αναμφισβήτητο γεγονός ότι μερικοί από τους ερευνητές των «μεταθανάτιων εμπειρι-ών» ενδιαφέρονται επίσης και για τον απο-κρυφισμό κι ότι ήλθαν σε επαφή με διάφορα μέντιουμ[32].

Φυσικά σ' αυτές τις παρατηρήσεις υπάρχει μεγάλο ποσοστό αληθείας. Δυστυχώς όμως χωρίς την πλήρη χριστιανική διδασκαλία πε-ρί της μετά θάνατον ζωής ακόμη και οι πιο καλοπροαίρετοι «πιστοί» πλανώνται απορρί-πτοντας τις πραγματικές μεταθανάτιες εμπειρίες της ψυχής μαζί με εκείνες που μπορεί πράγματι να είναι αποτέλεσμα δαιμονικής ά-πατης. Οι «πιστοί» αυτοί δέχονται εύκολα διάφορες παραπλανητικές «μεταθανάτιες» εμπειρίες, όπως θα δούμε παρακάτω.

Οι δόκτορες Όσις και Χάραλντσον, που και οι δύο είχαν «διαρκείς και άμεσες εμπει-ρίες με μέντιουμ», σημειώνουν κάποια ομοι-ότητα μεταξύ των εμφανίσεων που παρουσιάζονται στους ετοιμοθάνατους και των εμπει-ριών που απαντώνται στους πνευματιστικούς κύκλους. Σημειώνουν όμως και μία «κραυ-γαλέα διαφορά» μεταξύ των δύο αυτών ειδών εμπειριών: «Αντί για την επανάληψη του εγ-κόσμιου τρόπου ζωής (που περιγράφουν τα μέντιουμ), η επιστροφή από την κατάσταση του θανάτου στην ζωή φαίνεται να βυθίζει τον άνθρωπο σ' ένα ριζικά νέο πρότυπο υπάρξεως κι ένα νέο τρόπο ζωής»[33].

Πράγματι το Βασίλειο των «μεταθανάτι-ων» εμπειριών φαίνεται να είναι καθ' ολο-κληρίαν ξεχωριστό από το βασίλειο των μέν-τιουμ και του πνευματισμού. Είναι όμως ένα βασίλειο στο οποίο οι δαιμονικές απάτες και επιρροές όχι μόνο είναι πιθανές, αλλά αναμέ-νονται οπωσδήποτε, ιδιαίτερα στους έσχατους αυτούς καιρούς που ζούμε, όπου ήδη έχουμε όλο και νεώτερους και πιο εκλεπτυσμένους πειρασμούς και μάλιστα σημεία μεγάλα και τέρατα, ώστε πλανήσαι ει δυνατόν και τους εκλεκτούς[34].

Πρέπει λοιπόν να είμαστε πάρα πολύ δι-στακτικοί ως προς τα «φωτεινά όντα» που φαίνεται ότι εμφανίζονται κατά την στιγμή του θανάτου. Μοιάζουν πράγματι πάρα πολύ να είναι δαίμονες που παρουσιάζονται ως «άγ-γελοι φωτός» με σκοπό να αποπλανήσουν ό-χι μόνο το ίδιο το πρόσωπο που πεθαίνει, αλ-λά ακόμη

περισσότερο εκείνους στους οποίους θα διηγηθή την εμπειρία του εάν ανάνη-ψη —και τις πιθανότητες να ανανήψη τις ξέ-ρουν φυσικά οι δαίμονες πολύ καλά.

Τελικά η κρίσις μας γι' αυτό καθώς και για τα άλλα «μεταθανάτια» φαινόμενα πρέ-πει να στηρίζεται στις δοξασίες που επακο-λουθούν, είτε αυτές τις διδάσκει κάποιο «πνευ-ματικό ον» που εμφανίζεται την στιγμή του θανάτου, είτε απλώς τις συμπεραίνουμε από τα φαινόμενα. Θα προσεγγίσουμε το θέμα της κρίσεως αυτής, αφού πρώτα τελειώσουμε την εξέτασι των ιδίων των φαινομένων.

Μερικοί από εκείνους που «πέθαναν» και επανήλθαν στην ζωή —συνήθως εκείνοι που ήταν ή έγιναν πολύ «πιστοί»— ταύτισαν το «φωτεινό ον» που συνάντησαν όχι με κάποιον άγγελο αλλά με την άορατη «παρουσία» του ίδιου του Χριστού. Η εμπειρία των ανθρω-πων αυτών συνδέεται συχνά μ' ένα άλλο φαι-νόμενο, το οποίο για τους Ορθοδόξους Χρι-στιανούς αποτελεί ίσως, εκ πρώτης όψεως, το πιο δύσλυτο πρόβλημα που συναντάται στις «μεταθανάτιες» εμπειρίες της εποχής μας, την όρασι δηλαδή του «παραδείσου».

Ιερομόναχος Σεραφείμ Ρος

Αγιορείτικη Μαρτυρία

Τριμηνιαία έκδοση Ιεράς Μονής Ξηροποτάμου

Τεύχος 14-15

Δεκέμβριος 1991 - Ιούνιος 1992

Πηγή: iellada.gr